

Література:

1. Nolte D. Community of caring. Program guide. - New York: Walker Publishing Company, 1995. – 127 p.
2. Teacher Training and Multiculturalism: National Studies. UNESCO, 1995. – 115 p.
3. Tolerance : the threshold of peace a teaching / learning guide for education for peace, human rights & democracy. UNESCO : Paris, 1994. – 46 p.

КОРИГУВАННЯ СИСТЕМИ ОСОБИСТІСНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОГО САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТА В НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Дзекун Ю. О.

*здобувач кафедри педагогічної майстерності
та менеджменту імені І. А. Зязюна*

*Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна*

Навчання у вищій школі об'єктивно має всі передумови для того, аби стати для студента успішною діяльністю. Подолання вступних бар'єрів вказує на достатньо високий рівень знань; свідомий вибір сфери професіоналізації є запорукою того, що молода людина опинилася в пізнавальному середовищі, яке їй достатньою мірою імпонує; наявність навчального досвіду минулих років вказує на розвиненість у неї відповідних умінь і навичок. Проте практика стабільно засвідчує значну нерівномірність навчальних успіхів студентів у межах кожної академічної групи, а низка досліджень, що стосуються складнощів адаптації першокурсників у виші (Г. Балл, С. Вітвицька, Н. Войтович, Т. Іщук, І. Кварцяна. Т. Резник, В. Семиченко, В. Сластьонін та ін.), вказують на актуальність цієї проблеми, що не минає з роками.

Різномісний аналіз інформації, отриманої нами в процесі анкетування першокурсників у 2011-2015 рр. у трьох державних вузах Полтави (університеті споживчої кооперації, педагогічному та технічному

національних університетях), дозволяє стверджувати, що існують щонайменше три взаємопов'язані групи чинників, які гальмують оптимальне входження студента до навчального процесу, його саморозвиток у якості суб'єкта цього процесу на суб'єктному рівні: психологічні, педагогічні, аксіологічні.

До психологічних чинників відносимо насамперед недостатню готовність студента до конструктивних навчальних відносин, несформованість у нього якостей, необхідних для плідної взаємодії у навчальному процесі. Не випадково вчені відзначають, що «розвиток особистості студента як суб'єкта спілкування належить до пріоритетних напрямів сучасного етапу психолого-педагогічної науки» [1]: саме у спілкуванні студент формується як фахівець, як громадянин, як особистість.

Педагогічні чинники пов'язані з недосконалістю наявного у студента досвіду навчальної діяльності, невідповідності його тим вимогам, що характерні для вищої школи. Що ж до аксіологічних чинників, то вони є похідними від тієї системи цінностей, яка сформувалася в студента на момент вступу до вишу (й продовжує усталюватися вже під час студентського життя) і впливає на його ставлення і вибори, значущі в контексті навчальної діяльності. Ці чинники, якщо розглядати їхні негативні варіанти, найчастіше пов'язані (за даними опитування студентів 1-4 курсів):

- із негативним або байдужим ставленням до обраної професії і навчального закладу (особливо, якщо вибір був зроблений не за покликанням, а відповідно з обмеженими фінансовими та іншими можливостями, або ж був недостатньо осмисленим);
- із розчаруванням у навчальному процесі, своїх можливостях або особливостях їхньої реалізації, які не задовольняють рівень домагань студента;
- із песимістичним настроєм щодо майбутнього працевлаштування, оплати праці, кар'єрного зростання, соціального престижу професії тощо;
- зі значним зміщенням акцентів з навчання на побутову чи вузько особисту сторону життя як більш важливу для студента.

Про останню обставину слід сказати окремо, зокрема, про тенденцію до поліпшення студентами свого матеріального становища через випадкові чи систематичні заробітки. З цією проблемою викладачі вишів зіткнулися впродовж останніх 10-15 років, але в останній час вона

досить «помолоділа», почала стосуватися вже не випускних, а всіх без винятку курсів.

У сучасному українському суспільстві, серед молоді, зокрема, в соціальних мережах, усе частіше обговорюється питання фінансової самостійності студентів. При цьому практика приробітку вже на 1-2 курсах більшістю (зокрема, молодіжною, але подеколи й батьками, іншими дорослими) розглядається як позитивна, гідна всілякої поваги. Однак, на наш погляд, позитивною вона може вважатися при наявності хоча б деяких з наведених нижче умов:

- фінансове розвантаження сім'ї, якій складно забезпечувати дійсні (а не ті, що все розширюються на догоду матеріальним і дозвіллевим запитам) потреби студента;

- поєднуваність графіка роботи з розкладом обов'язкових занять і термінів здачі завдань для позааудиторного виконання;

- фізична посильність (так, якщо робота постійно відбувається в нічну зміну, вимагає надмірних фізичних навантажень, то вона послужить надто потужним фактором відволікання студента від занять);

- зв'язок з освоюваною професією, принаймні – на рівні окремих умінь і навичок, можливість розвитку відповідних їй особистісних якостей (комунікабельності, впевненості в собі, уважності, емоційної стабільності і т.д.);

- відсутність розбещуючих чинників – як у самому процесі роботи, так і в способах витрачання зароблених грошей – і тому подібне.

Встановлення і аналіз аксіологічних мотивів несприятливої для навчання життєорганізації відстаючого студента бачиться нам одним із важливих завдань викладача, зокрема – куратора академічної групи. Як зазначає І. Кварцяна, «подібна робота може бути організована по-різному, але найголовніше, чим вона повинна керуватися, – це стимулювання внутрішньої активності студентів, яке б допомагало вирішувати проблему реалізації своїх можливостей, застосування своїх знань, умінь, навичок у відповідності до норм і цінностей студентського життя» [2].

Адже більшість із них можуть бути скориговані педагогічними засобами, і насамперед - шляхом залучення студента до творчої навчальної діяльності, в ході якої маємо змогу сформувані у нього більш конструктивну щодо навчальної самоорганізації систему цінностей і забезпечити необхідну для неї педагогічну підтримку.

Література:

1. Виноградова В.Є. Розвиток особистості студента як суб'єкта спілкування / В.Є. Виноградова – [Ел. ресурс]. – Режим доступу до дж.: http://www.vmurol.com.ua/upload/Naukovo_doslidna%20robita/Elektronni_vida_nnya/Act_problemi/2010/46.PDF

2. Кварцяна І. Основні проблем адаптації студентів 1 курсу до навчальної діяльності у ВНЗ / І. Кварцяна. — [Ел. ресурс]. – Режим доступу до дж.: http://nauka.uagate.com/wp-content/uploads/2013/11/Психологія_Kvartsyana_2013_11_26_12_08_23_583.pdf

ТИПОЛОГІЯ КОНФЛІКТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Калаур С. М.

*кандидат педагогічних, наук, доцент,
докторант кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Термін «конфлікт» став звичним і доволі часто вживається в соціальній сфері. Уникнути конфліктної взаємодії неможливо, а тому доцільно високо професійно володіти механізми їх розв'язання. З огляду на те, що в соціальній сфері почастишали випадки, які мають деструктивні наслідки, в майбутніх соціальних працівників, соціальних педагогів та психологів, які прийдуть на роботу в соціальні структури, необхідно сформулювати у процесі їх професійної підготовки, високий рівень готовності до діяльності з розв'язання конфліктів.

Соціальна сфера одна з найскладніших підсистем суспільства, тому майбутні фахівці, які прийдуть реалізовувати соціальну політику, повинні мати високий рівень професійної компетентності. У енциклопедії для фахівців соціальної сфери під редакцією І. Звереві наведено таке визначення «соціальна сфера – це різні галузі людського суспільства, у яких реалізується соціальна політика держави шляхом